

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง การนำเข้าแรงงานลาวในจังหวัดสงขลา: กระบวนการ ปัญหาและผลที่เกิดขึ้น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการบริหารจัดการการนำเข้าแรงงานลาว และผลที่เกิดขึ้นกับแรงงานลาวและเจ้าของสถานประกอบการ รวมถึงการวิเคราะห์ข้อสรุปปัญหาและอุปสรรคทั้งในเชิงนโยบายและในระดับหน่วยปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนำเข้าแรงงานลาว ตามนโยบายนำเข้าแรงงานต่างด้าว

สำหรับวิธีการในการศึกษา (methodology) ครั้งนี้เป็นการค้นคว้าข้อมูลโดยวิธีการศึกษาเอกสาร ประกอบการเก็บข้อมูลภาคสนามด้วยการสัมภาษณ์บุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญและการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม จากกลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนำเข้าแรงงานลาว ทั้งในส่วนของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรัฐ แรงงานลาว สถานประกอบการ โดยมีกรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีเกี่ยวกับการย้ายถิ่นอันเกี่ยวกับทฤษฎีการอพยพแรงงานระหว่างประเทศ แนวคิดด้านตลาดแรงงานของการย้ายถิ่น แนวคิดเชิงระบบของการย้ายถิ่น แนวคิดเรื่องการจ้างแรงงานต่างด้าว ซึ่งได้นำเสนอไว้ในบทที่ 2 ประกอบเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ เพื่อนำไปสู่การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา โดยในส่วนนี้ได้กำหนดตามระเบียบวิธีการศึกษาไว้ดังต่อไปนี้

3.1 วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาโดยวิธีวิทยาการวิจัยในเชิงคุณภาพ (qualitative research) เพื่อความครอบคลุมถึงเนื้อหาในการศึกษา ซึ่งในการดำเนินการศึกษาได้ใช้วิธีการศึกษาจากแหล่งข้อมูลอันประกอบด้วย

3.1.1 การศึกษาวิจัยเอกสาร (documentary research) อันได้แก่ การศึกษาโดยการรวบรวมข้อมูลต่างๆจาก มติคณะรัฐมนตรี เอกสารรายงานการดำเนินนโยบายนำเข้าแรงงานต่างด้าว รายงานการวิจัยเกี่ยวกับสถานการณ์แรงงานในประเทศไทย ข้อมูลสถิติจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการแรงงาน เอกสารรายงานการดำเนินงานของหน่วยงานราชการ ระเบียบคำสั่งของหน่วยงานทางราชการ สื่อสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้อง และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1.2 การศึกษาวิจัยภาคสนาม (field study research) ได้แก่ การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสัมภาษณ์ (interview schedule) ประกอบกับการสัมภาษณ์โดยใช้แนวทางการ

สัมภาษณ์เชิงลึก (interview guideline) โดยที่ผู้ศึกษาใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเกี่ยวข้องกับการนำเข้าแรงงานลาว

3.2 กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาคั้งนี้ ประกอบด้วยกลุ่มประชากรในหลายภาคส่วน ซึ่งประกอบด้วย

3.2.1 ส่วนของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานในส่วนกลาง

สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางาน
 กลุ่มพัฒนาระบบควบคุมการทำงานของแรงงานต่างด้าว
 กลุ่มพิจารณาอนุญาตการทำงานของคนต่างด้าวในระบบ

3.2.2 ส่วนของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานในพื้นที่จังหวัดสงขลา

กองงานพิจารณาการทำงานของคนต่างด้าว สำนักงานจัดหางานจังหวัด
 สำนักงานประกันสังคมจังหวัดสงขลา สำนักงานประกันสังคมขนาดใหญ่
 สำนักงานประกันสุขภาพ โรงพยาบาลขนาดใหญ่ โรงพยาบาลสะเดา
 สถานีตำรวจภูธรอำเภอทุ่งครุ

3.2.3 ส่วนของภาคเอกชนและผู้เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่จังหวัดสงขลา

เจ้าหน้าที่ของสถานประกอบการทั้ง 6 แห่ง
 แรงงานไทยในสถานประกอบการที่มีการจ้างแรงงานลาวนำเข้า
 ประชาชนทั่วไปในพื้นที่

3.2.4 แรงงานลาวตามนโยบายการนำเข้าแรงงาน

แรงงานลาวนำเข้าความตกลงในบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือในการจ้างงานระหว่างรัฐ (MOU) โดยเป็นแรงงานลาวจากสถานประกอบการทั้ง 6 แห่งและเก็บข้อมูลถึงเดือนพฤศจิกายน 2551

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัย ผู้ศึกษาได้ศึกษาด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview guideline) ร่วมกับแบบสัมภาษณ์ (interview schedule) กับผู้ที่เกี่ยวข้องที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง กล่าวคือ

3.3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อการสัมภาษณ์แรงงานลาว

โดยใช้แบบสัมภาษณ์ (interview schedule) และกลุ่มแรงงานลาวในกรณีศึกษาเพื่อการสัมภาษณ์โดยใช้แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview guideline) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเข้ามา การดำรงชีวิตอยู่ การทำงาน การปรับตัวทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของแรงงานลาว และผลที่เกิดขึ้นกับแรงงานลาว ภายหลังได้เข้ามาทำงาน

3.3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยทำการเลือกสถานประกอบการที่จัดจ้างแรงงานลาว นำเข้า เพื่อการสัมภาษณ์ตัวแทนสถานประกอบการโดยใช้แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview guideline) ในส่วนที่เกี่ยวข้องการปรับตัวเพื่อรองรับแรงงานลาวของสถานประกอบการกิจการในพื้นที่ กับ และผลที่เกิดขึ้นกับสถานประกอบการจากการเข้ามาทำงานของแรงงานลาว

3.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant) ในแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับนโยบายนำเข้าแรงงานลาว โดยใช้แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview guideline) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกระบวนการบริหารจัดการการนำเข้าแรงงานลาว กับกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าแรงงานลาว ตามนโยบายนำเข้าแรงงานต่างด้าว ทั้งในส่วนหน่วยงานของประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

3.3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนของแรงงานไทยในสถานประกอบการและประชาชนในพื้นที่ ต่อนโยบายการนำเข้าแรงงานดังกล่าว โดยใช้แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview guideline) เพื่อข้อมูลความคิดเห็นและทัศนคติเกี่ยวกับนโยบายการนำเข้าแรงงานลาว พร้อมตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับจากทั้งตัวแทนสถานประกอบการและแรงงานลาว

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

3.4.1 การศึกษาวิจัยเอกสาร (documentary research) โดยเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบริหารจัดการการนำเข้าแรงงานลาว รวมถึงปัญหาและอุปสรรคในเชิงนโยบาย ด้วยแหล่งข้อมูลในระดับปฐมภูมิและข้อมูลในระดับทุติยภูมิ ดังนี้

1) เอกสารระดับปฐมภูมิ (primary sources) ได้แก่ มติคณะรัฐมนตรี ระเบียบและกฎกระทรวงหนังสือสั่งการ ประกาศกระทรวง รายงานการประชุมของคณะกรรมการแรงงานและสวัสดิการสังคม

2) เอกสารระดับทุติยภูมิ (secondary sources) ได้แก่ หนังสือ วิทยานิพนธ์ รายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วารสาร บทความต่างๆ

3.4.2 การศึกษาวิจัยภาคสนาม (field study research) โดยเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบการสัมภาษณ์ (interview schedule) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (interview guideline) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนของผลที่เกิดขึ้นกับแรงงานลาวและเจ้าของสถานประกอบการ รวมถึงปัญหาและอุปสรรคในระดับหน่วยปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนำเข้าแรงงานลาว จากกลุ่มตัวอย่างที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) ข้อมูลในระดับพื้นที่ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก แบบสอบถามกับแรงงานลาว และวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยแบบสัมภาษณ์ (interview schedule) กับแรงงานลาว เจ้าหน้าที่ของสถานประกอบการที่จัดจ้างแรงงานลาว และเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ของหน่วยงานซึ่งเกี่ยวข้องกับการนำเข้าแรงงานลาว

2) ข้อมูลในส่วนกลาง โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากด้วยแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview guideline) กับกลุ่มตัวอย่างในฐานะของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการนำเข้าแรงงานลาว ตามนโยบายนำเข้าแรงงานต่างด้าว อันเป็นการปฏิบัติงานตามภารกิจของหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้าแรงงานลาว

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

จากองค์ประกอบของขั้นตอนการดำเนินการศึกษา กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษา และเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาดังที่ได้กล่าวมานั้นจะได้ข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์และอภิปรายผลถึงการบริหารจัดการการนำเข้าแรงงานลาว และผลที่เกิดขึ้นจากนโยบายนำเข้าแรงงานลาว โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีความบรรยาย โดยการจัดประเภทของข้อมูล (categories) เพื่อเชื่อมโยงข้อมูล อธิบายประเด็นต่างๆ อันนำไปสู่ความเข้าใจปรากฏการณ์ที่ศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวคิดที่เกี่ยวข้อง แล้วนำเสนอในรูปของการอธิบายเชิงพรรณนา (descriptive method) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นสามารถแยกเป็นประเด็นตามวัตถุประสงค์ได้ดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์เพื่อการอธิบายสถานการณ์ของระบบของตลาดแรงงานระหว่างประเทศ อันเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายส่วนของแรงงานเกินความต้องการ (labor surplus) จากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวเพื่อมาทดแทนการขาดแคลนแรงงาน (labor shortage) ในประเทศไทยอันเป็นการเคลื่อนย้ายแรงงานที่มีการไหลเวียนแรงงานระดับงานทุติยภูมิเข้าไปแทนที่ส่วนของตลาดแรงงานที่ยกระดับไปสู่ระดับงานปฐมภูมิ อันเป็นผลมาจากระดับขั้นของการพัฒนา สภาวะ

เศรษฐกิจทุนนิยมระบบโลก (world systems) โดยอภิปรายตามกรอบแนวคิดด้านตลาดแรงงานของการย้ายถิ่น (the labour market of migration)

การวิเคราะห์กระบวนการบริหารจัดการนำเข้าแรงงานลาวตามนโยบายการจ้างแรงงานระหว่างรัฐ ภายใต้ข้อตกลงพหุภาคี(MOU) ที่มีประเด็นความเชื่อมโยงกันระหว่างประเทศ ทั้งในส่วนของ การดำเนินงานของหน่วยงานเชิงนโยบายและการปฏิบัติงานของหน่วยงานในระดับปฏิบัติการ ภายใต้กรอบวิธีการของความร่วมมือระหว่างประเทศ การร่วมกำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนวิธีการร่วมปฏิบัติ การจัดองค์กรหน่วยงานภายในของแต่ละประเทศเพื่อนำมาสู่การจัดการนำเข้าและส่งออกแรงงานในแต่ละขั้นตอนซึ่งมีการร่วมประสานระหว่างรัฐ และความเข้าใจต่อรูปแบบและวิธีการจัดการนำเข้าแรงงานลาว รวมถึงเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรคการนำเข้าแรงงานลาว เพื่อนำไปสู่แนวทางการแก้ไขปัญหาทั้งในระดับปฏิบัติการและในเชิงนโยบาย โดยอภิปรายผลในกรอบแนวคิดกระบวนการจ้างแรงงานระหว่างรัฐ

การวิเคราะห์ผลจากการย้ายถิ่นแรงงานลาว ตามการนำเข้าแรงงานตามนโยบายการจ้างแรงงานระหว่างรัฐ อันเริ่มตั้งแต่ปัจจัยของการตัดสินใจย้ายถิ่นเพื่อเข้ามาทำงาน ทั้งเหตุผลจากปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางสังคม การผ่านขั้นตอนและกระบวนการย้ายถิ่นเข้ามา การปรับตัวให้เข้ากับการทำงานและการดำรงชีวิตในสังคมปลายทาง และการปรับตัวเพื่อรองรับแรงงานลาวของสถานประกอบการ